

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՌԻՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝

Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն

Մ. Ա. Քալաշյան

« 04 » հուլիսի 2025 թ

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական
դատավարության իրավունքի

Հեղինակ՝ ավագ դասախոս Հովհաննիսյան Օ. Ա.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Սոցիալական ապահովման իրավունք

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»
(հեռակա)

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

1. ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցիալական ապահովությունը պետության և հասարակության կյանքում առանցքային տեղ է զբաղեցնում: Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը երաշխավորում է յուրաքանչյուրին սոցիալական ապահովության իրավունքը ծերության ժամանակ՝ օրենքով սահմանված դեպքերում հիվանդության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու, գործազրկության և այլնի դեպքում:

Բակավրի կրթական ծրագրի յուրացման մեջ մտնում են ուսումնական պրակտիկաներ՝ դասախոսություններ, սեմինարներ, լսարանային պարապմունքներ, գործնական աշխատանքներ, դատախաղեր:

2. ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Գիտելիքները՝

Սոցիալական ապահովման իրավունքի ընկալման հիմնական հայեցակարգերի, ինստիտուտների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողները պետք է իմանան՝

սոցիալական ապահովության ոլորտին վերաբերվող նորմատիվ իրավական ակտերը՝

ՀՀ օրենքներ

1. «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-243-Ն (ընդունված է 2010թ. դեկտեմբերի 22-ին)
2. «Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-154-Ն (ընդունված է 2013թ. դեկտեմբերի 12-ին)
3. «Ժամանակավոր անաշխատունակության և մայրության նպաստների մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-160-Ն (վերնագիրը լրաց. 01.12.14 ՀՕ-206-Ն)
4. «Կուտակային կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-244-Ն

5. «Զիվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-195-Ն

ՀՀ կառավարության և ՀՀ վարչապետի որոշումներ

1. Կառավարության 2014 թվականի հունիսի 26-ի «Ծերության նպաստը, հաշմանդամության նպաստը, կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստը, ինչպես նաև ծերության նպաստ, հաշմանդամության նպաստ կամ կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստ ստացող անձի մահվան դեպքում թաղման նպաստը նշանակելու և վճարելու կարգը և անհրաժեշտ փաստաթղթերի ցանկը հաստատելու մասին» N 635-Ն որոշում
2. ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» թիվ 665-ն որոշում
3. ՀՀ Կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի «Հիմնական կենսաթոշակի և թաղման նպաստի չափերը, ստաժի մեկ տարվա արժեքը, պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայության շարքային կազմի զինծառայողների հաշմանդամության և նրանց ընտանիքների անդամների կերակրողին կորցնելու դեպքում կենսաթոշակների չափերը սահմանելու մասին» N 1734-Ն որոշում
4. Կառավարության 2013 թվականի դեկտեմբերի 26-ի «Ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստների և թաղման նպաստի չափերը սահմանելու մասին» N 1489-Ն որոշում
5. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի «Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի չափը սահմանելու, երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 275-Ն որոշում
6. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի հունվարի 30-ի N 145-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1566-Ն որոշում
7. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 8-ի «Զաշխատող անձին մայրության նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 1179-Ն որոշում

8. ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի «Կենսաթոշակ վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 670-Ն որոշում
9. ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հուլիսի 14-ի «Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների մասին» օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» թիվ 1024-Ն որոշում
10. ՀՀ կառավարության 2021 թվականի փետրվարի 4-ի «Զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների ամենամյա պարգևավճարի չափերը, պարգևավճար նշանակելու և վճարելու կարգը, պարգևավճար նշանակելու համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի ցանկը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 668-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 141-Ն որոշում
11. ՀՀ կառավարության 2021 թվականի դեկտեմբերի 23-ի «Ընտանիքում 3-րդ և յուրաքանչյուր հաջորդ նոր ծնված երեխայի ծննդյան կապակցությամբ դրամական աջակցություն նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 2169-Լ որոշում

Միջազգային պայմանագրեր և համաձայնագրեր

1. «Կենսաթոշակային ապահովության բնագավառում Անկախ Պետությունների Համագործակցության մասնակից պետությունների քաղաքացիների իրավունքների երաշխիքների մասին» համաձայնագիր (ուժի մեջ է 13.03.1992թ.)
2. «Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների աշխատողների կենսաթոշակային ապահովության մասին» համաձայնագիր. Ստորագրվել է 20.12.2019թ., Ուժի մեջ է մտել 01.01.2021թ.

Հմտությունները՝

- կարող է հաշվարկել աշխատանքային կենսաթոշակի չափը,
- կարող է հաշվարկել գինվորական կենսաթոշակի չափը,
- կարող է հաշվարկել սոցալական կենսաթոշակի չափը:

Կարողունակությունը ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը

- ունակ է ինքնուրույն հաշվարկել կենսաթոշակների նշանակման համար աշխատանքային ստաժի տևողությունը,
- ունակ է ինքնուրույն առաջարկել աշխատունակության կարողությունը քաղաքացու հաշանդամության դեպքում:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

- դասախոսություն՝ լուսապատկերների ուղեկցությամբ,
- գործնական աշխատանքներ՝ ուսուցման տարբեր միջոցների ու մեթոդների կիրառմամբ:

4.ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՂՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՒՄ

Դասընթացը ներառված է «Հիմնական մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկում»՝ **3 ակադեմիական կրեդիտ (108 ակադեմիական ժամ)** աշխատատարությամբ, որից **6 ակադեմիական ժամ** նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել **3-րդ ուսումնական տարվա 1-րդ կիսամյակում**:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարություն, այդ թվում՝	108
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	10
1.1.1. Դասախոսություններ	4
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	6
1.1.2.1. Ստուգողական աշխատանքներ	
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	94

1.2.1. Քննություններին նախապատրաստում	54
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլտեսակներ, այդ թվում՝ (նշել)	40
1.2.2.1. Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	20
1.2.2.2. Էսսե և ռեֆերատներ	20
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	ստուգարք

5. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԻ ԲԱՇԽՈՒՄ (ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԺԱՄԵՐՈՎ) ԸՍՏ ԹԵՄԱՆԵՐԻ ԵՎ ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ

Դասընթացի բաժինները և թեմաները	ընդհ. (ակ. ժամ)	դասախոս. (ակ. ժամ)	գործն. (ակ. ժամ)
Թեմա 1. «Սոցիալական ապահովության ֆինանսավորումը և աղբյուրները»	2	1	1
Թեմա 2. «Սոցիալական ապահովության սկզբունքներ. Սոցիալական ապահովության իրավահարաբերությունները՝ Աշխատանքային ստաժի հասկացությունը»	4	1	1
Թեմա 3. «Աշխատանքային կենսաթոշակ. Հաշմանդամության աշխատանքային կենսաթոշակ, կերակրողին կորցնելու դեպքում աշխատանքային կենսաթոշակ»	4	1	1
Զինվորական կենսաթոշակ, սոցիալական կենսաթոշակ». «Պետական նպաստներ՝ ընտանեկան նպաստ, սոցիալական նպաստ, հրատապ օգնության նպաստ»	2	1	1

Թեմա 8.«Երեխային ծննդյան միանվագ նպաստ. Մայրության նպաստ» Ծերության նպաստ. Հաշմանադամության նպաստ.Կերակրողին կորցնելու նպաստ.Թաղման նպաստ» Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանություն.Սոցիալական սպասարկում.Սոցիալական աջակցություն»	3	1	2
Ընդամենը	10	4	6

Դասընթացի թեմաներ և բովանդակություն

Թեմա 1. «Սոցիալական ապահովության իրավունքի հասկացությունը, առարկան, մեթոդը և համակարգը»

Սոցիալական ապահովության հասկացությունը, գործառույթները: Սոցիալական պաշտպանությունը: Սոցիալական պաշտպանության առարկան և մեթոդները:

Թեմա 2. Սոցիալական ապահովության ֆինանսավորումը և աղբյուրները

- Սոցիալական ապահովության ֆինանսավորման իրավական հիմքերը:
- ՀՀ Կենսաթոշակային հիմնադրամի կառուցվածքը և գործունեությունը:
- Սոցիալական ապահովության իրավունքի աղբյուրներ՝ ՀՀ Սահմանադրությունը, ՀՀ օրենքները և այլ ենթաօրենսդրական ակտերը:

Թեմա 3. Սոցիալական ապահովության սկզբունքները և իրավահարաբերությունները

- Սոցիալական ապահովության սկզբունքների հասկացությունը և բովանդակությունը:
- Սոցիալական ապահովության իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դասակարգումը և տեսակները:
- Իրավահարաբերությունների օբյեկտներն ու սուբյեկտները:

- Կենսաթոշակային, սոցիալական ապահովության և դատավարական իրավահարաբերությունների առանձնահատկությունները:

Թեմա 4. Աշխատանքային ստաժի հասկացությունը

- Աշխատանքային ստաժի հասկացությունը և տեսակները:
- Աշխատանքային ստաժի հաշվարկման կարգը:

Թեմա 5. Աշխատանքային կենսաթոշակ

- Աշխատանքային կենսաթոշակի տարատեսակներ՝ տարիքային, արտոնյալ պայմաններով, երկարամյա ծառայության, հաշմանդամության և կերակրողին կորցնելու դեպքում:

Թեմա 6. Զինվորական և սոցիալական կենսաթոշակ

- Զինվորական կենսաթոշակ՝ երկարամյա ծառայության, հաշմանդամության և կերակրողին կորցնելու դեպքում:
- Սոցիալական կենսաթոշակ՝ ծերության, հաշմանդամության և կերակրողին կորցնելու դեպքում:

Թեմա 7. Պետական նպաստներ

- Ընտանեկան նպաստի, սոցիալական նպաստի և հրատապ օգնության տրամադրման պայմանները:
- Անապահովության գնահատման հիմնական չափանիշները:

Թեմա 8. Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստ

- Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի տրամադրման պայմանները:
- Մայրության նպաստի նշանակման և վճարման կարգը:

Թեմա 9. Ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստ

- Ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու և թաղման նպաստների տրամադրման պայմանները և կարգը:

Թեմա 10. Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանություն

- Հաշմանդամության հասկացությունը և կարգի սահմանման գործընթացը:
- Հաշմանդամների իրավունքների պաշտպանության պետական երաշխիքները:
- Սոցիալական աջակցության նպատակներն ու խնդիրները:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

Հիմնական գրականություն

1. Афанасьев М.А., Голубева Т.Ю. Право социального обеспечения России. Учебное пособие. — М: Проспект, 2020.
2. Афтахова А. В., Пенсионное обеспечение. — М: Юрайт, 2023.
3. Григорьев И. В., Шайхатдинов В. Ш. Право социального обеспечения. — М: Юрайт, 2023.
4. Гусев А. Ю., Судебная защита права российских граждан на социальное обеспечение. Монография. — М: Проспект. 2020.

Լրացուցիչ գրականություն

1. Воронцова, М. В., Социальная защита и социальное обслуживание населения. — Москва: Юрайт, 2024.
2. Роик, В. Д., Организация работы органов и учреждений социальной защиты населения. — Москва: Юрайт, 2024.

Այս նյութերը հնարավորություն են տալիս ուսանողներին ավելի մանրամասն ուսումնասիրել սոցիալական ապահովության իրավունքի ոլորտը և ստանալ գործնական գիտելիքներ: